

Korrespondensie

“Why bother to publish in Afrikaans?”*

Die vraag: “Why do you publish in Afrikaans?” en by implikasie: “Why should anyone bother to publish a scientific paper in Afrikaans?” is jare gelede aan my gestel by ’n kongres in Johannesburg, en wel deur ’n kollega uit Engeland wat later as professor in geologie aangestel is by die Universiteit van die Witwatersrand. In die geharwar was my antwoord maar flou: “Because we feel we owe it to our language ...” Die episode het in my geheue bly vassteek.

Hierdie vraag het in die omstandighede wat vandag in Suid-Afrika heers weer aktueel geword. Wat ek destyds eintlik wou geantwoord het, was dat dit vir my en ander ’n opwindende ervaring is om ’n deeltjie te kan bydra tot die vestiging van ons eie jong en lewenskragtige kultuur. Vir die Engelssprekende is dit waarskynlik nie so maklik om homself terug te verplaas na die tyd van Chaucer toe sy voorouers met dieselfde proses besig was nie.

Dit sou vir enige wetenskaplike dwaas wees om nie van Engels as wêreldtaal gebruik te maak nie. Ons is netso bewus van die voordele om in Engels te publiseer as die wetenskaplikes van enige ander land, en het ’n voordeel bo baie vanweë ons tweetaligheid. Maar die feit dat wetenskaplike artikels uit Duitsland, Rusland, Sjina en Japan (om ’n paar voorbeelde te noem) op toenemende skaal in Engelse tydskrifte verskyn, beteken nog nie dat hierdie wetenskaplikes opgehou het om ook in hul eie taal te publiseer nie. Dikwels is navorsingsresultate van groter plaaslike as internasionale belang.

’n Mens sou dus kon redeneer: voor jy jou hand op papier sit, besluit eers wie jou leserskring is. Anders as die skrywers van boeke skryf die meeste wetenskaplikes nie om betaal te word nie, maar hulle wil darem gelees word. Ongelukkig sal die grootste leserskring in Suid-Afrika in die meeste gevalle Engels eerder as Afrikaans wees. Hierdie argument behoort dus nie die enigste oorweging te wees as daar nog ’n sprankie idealisme oor is nie. Daarby is dit nie noodwendig waar dat Afrikaanse artikels net in Suid-Afrika gelees word nie. Ek was nogal verbaas om onlangs korrespondensie te ontvang na aanleiding van my heel eerste navorsingsartikel in *Tegnikon*, nogal uit die V.S.A.

Die feit dat die Akademie se *SA Tydskrif vir Natuurwetenskap en Tegnologie* en voor hom *Tegnikon* nou al vir meer as 40 jaar in Afrikaans gepubliseer word en dat Afrikaanse wetenskaplike artikels ook van tyd tot tyd in sekere vaktydskrifte verskyn, bewys mos dat die Afrikaanse wetenskapstal nie net tot woordelyste en die klaskamer beperk is nie.

Dit is seker maar menslik om te dink dat die oorheersende posisie van die Engelse taal in die natuurwetenskappe vir altyd sal voortduur. Daar was egter ’n tyd toe niemand die einde van die Britse Ryk of die Sowjet-unie of ons eie “republiek van duisend jaar” kon vooruitsien nie.

Die geskiedenis leer dat die heerskappy van volke en tale kom en gaan: niks is standhoudend nie. Dit hang ook nie van getalle af wie oorheers nie, eerder van viriliteit. Kom ons fantaseer ’n bietjie oor die toekoms. Ek kan my twee scenario’s voorstel waardeur Engels dalk eendag sy posisie as wetenskaplike wêreldtaal sal verloor. Eerstens mag die Amerikaanse beskawing sy toppunt bereik en daarna die kreeftegang gaan, ook op die gebied van die wetenskap. Met die opkoms van Europa sal Duits of Frans dalk in die volgende eeu die voorste plek herwin. Tweedens is daar die moontlikheid dat informasietegnologie ’n drastiese verandering in die publikasiekultuur teweeg sal bring. Dit kan dalk gebeur dat dit nie meer saak maak in watter taal jy publiseer nie, omdat ’n vertaling in die taal van jou keuse onmiddellik beskikbaar sal wees.

Prof. Felix Lategan het by geleentheid daarop gewys dat Afrikaans die enigste taal in die wêreld is wat na die tyd van Columbus ontstaan het. Ons weet almal dit is die jongste en modernste spruit van die tale van Wes-Europa, en is ten volle in staat om uiting te gee aan alle geestesbehoefte, insluitende natuurwetenskaplike navorsing. Afrikaans is ook al beskryf as die grootste kulturele prestasie van alle tye in Afrika suid van die Sahara. Dit is mos die moeite werd om te help bou aan so ’n wonderlike stuk argitektuur!

W.J. Verwoerd
Stellenbosch

* Brief na aanleiding van D.J.C. Geldenhuys se redaksionele artikel in die Maart 1996-nummer.